

G A L L I A.

liberibus jus summi imperii habentibus ad tempus parent. Nupturæ Regum filiarum pecunia tantum, nunquam rebus fundi donantur, novo licet more Henricus III sorori suæ Margaretæ Cadurcorum & Aginensium præfecturas dotis nomine attribuit, & jura etiam regia & Coronæ, ut vocant, ei unita, privato diplomate transscripsit.

Regis agna-
tis.

Regii sanguinis Principes absque ullis titulis & patritiorum privilegio gaudent, & patritios omnes natalium prærogativa, non patriciatus ratione præcedunt. Inter se vero hunc ordinem servant, ut qui succedendi ordine prior est, posteriorem antecedit. De ipsorum capite ac existimatione apud alios judices, quam coram Rege in Patritiorum curia, quæriri non potest.

Pares
Franciæ.

Pares Franciæ duodecim antiquitus fuere. Sacri ordinis, Archiepiscopus Rhemensis, Episcopi Lingonensis, & Laodunensis, Duces: Episcopi Bellovacensis, Catalaunensis, & Noviodunensis, Comites: sacris soluti, Burgundiæ, Aquitaniæ, Normanniæ Duces: Flandriæ, Campaniæ, ac Tolosæ Comites. Ecclesiastici tempore minime mutaverunt. Cæterorum ditiones tempore partim regiæ Coronæ accreverunt, partim perierunt, & instituti paulatim alii, qui juxta creationis tempus in publicis regni solemnitatibus ac confectibus ordinis prærogativam servant. Eorum numerus minime definitus est: titulis illis honorificis, pro regum arbitrio, præcipuis dignatione aut gratia viris semper attributis: sicut Lotharingis accidit, qui omnes ea dignitate honestari studiose affectarunt. Sed cum in inauguratione Regum, præter Ecclesiasticos, VI tantum adhibeantur, qui veteres illos repræsentent, id semper observatum fuit, ut inter eos creationis tempus in incedendi aut sedendi ordine inspiceretur.

Connestabi-
lis.

Mares-
schalli.

Connestabilis, hoc est, Comes stabuli, præfectus olim erat hippocomiæ, sive equuli principis. Mareschalli vero erant hippocomi, composita voce ex *Mar*, quæ equum Germanis significat, & *Scal*, quæ servum aut officialem. Ac obtinuerunt ista munera ante Hugonem Capetum tantisper, dum fuit Præfectus palatio. Sed postquam Præfectus palatio abrogatus est, instituti sunt Officiales in rem militarem, unus Connestabilis, & alii minores Mareschalli. Exstat in Rationario rescriptum pervetus, quo dicitur Connestabilis superior omnibus, qui sunt in exercitu, præterquam Rege, si interfuerit, Ducibus, Baronibus, Comitibus, equitibus, armigeris, stipendiariis, sive equo, sive pedes militent, quacunq; tandem conditione sint, omnesq; illi ex officio debent obsequi. Ei subsunt Mareschalli, distinctamque procuracionem habent, ut milites, Duces, Comites, Barones, armigeros, eorumque copias excipiant. Hi neque lustrare possunt exercitum, neque aciem instruere, nisi ex auctoritate Connestabilis, neq; quic-

quam in exercitu proclamare, sine consensu regis aut Connestabilis, penes quem summa militaris imperii potestas. *Admiralius Galliarum*, totius rei maritimæ disceptationem, omniumque criminum cognitionem sibi vendicat: nautas & mercatores litigantes audit: ad ipsius curam pertinet edere, quos suæ jurisdictioni præesse, aut vices suas gerere velit: ipsiusque est decima prædæ manubiarumque: denique in sua verba adigit navium triremiumque Præfectos: fidem publicam dat: & cum hostibus aliquot dierum inducias pacisci potest, ut tuto piscari liceat. *Magnus Magister Galliarum* olim Comes Palatii fuit, deinde Seneschallus Galliarum. Postea, edicto Philippi Pulchri Regis, pecunia, quam Rex habebat penes se, huic officio debita ex fide Regi data ab Antistitibus, tradita est tenuioribus nobilium filiabus, ut commodius elocari possent. *Archimagiro* Franciæ summa fuit inspectio in omnes culinæ regalis administratos, sed quia abrogatum est hoc munus, nihil pluribus opus. Gallice dicebatur, *Le Grand Queux de France*. Est etiam Regi maximus à poculis, sive *Pincerna* Galliarum, vernacula lingua, *Grand Bouteiller ou Eschançon de France*: uti est, maximus Franciæ *Artocopus*, *Grand Panetier de France*: & summus *Hippocomus*, Gallice, *Le Grand Escuyer de France*: nec non summus *Venator* & *Accipitrarius Galliarum*: magnus præfectus cubi-
culi, *le Grand Chambellan*: summus magister, quæstor, & reformator generalis aquarum silvarumque Galliarum. *Gubernatores* & *Vicarii* generales Regis, præfecti provinciis, priscorum Ducum & officiorum vices gerunt.

Admira-
lis.

Archima-
girus.

Pincerna.

Artocopus
Hippoco-
mus.
Venator.
Cubiculari-
us.

Gubernato-
res.

Concilium
Privatum.
Magnum.

Concilium privatum ita dictum, ut discernatur à concilio magno, quod Rex Carolus VIII instituit, in quo omnes postulationes de venia exoranda per mensem factæ examinarentur, similiter de familia regis, reginæ, filiorumque, & de ærario ad concilium unoquoque mense referretur. Præclarum quoq; illum morē, ut proceres torque aureo insignirentur, à Romanis ad Francos traduxit Ludovicus XI, cum Calendis Augusti, an. MCCCCCLXIX, Ambasiæ ordinem Divi Michaëlis institueret, cujus ipse Rex caput est, quibus mos est gestandi quotidie conchyliatum torquem ducentorum aureorum, quem donare, vendere, oppignorare fas non est. Postea anno MDLXXIX, Henricus III, vetera fastidians, & novarum rerum cupidus, obsolescente conchyliato ordine, ob equitum indignitatem & frequentiam, novum equitum collegium à se institutum, ac nomine Sancti Spiritus nuncupatum, solenni lustratione celebravit. Centenario numero absolutum collegium, in eo comprehensis, Rege ordinis principe, IV Cardinalibus, IV Antistitibus Ecclesiasticis, magno Eleemosynario, Cancellario, Præfecto cæremoniarum, magno Thesaurario, Graphiario, Feciali, Ostiario. Est & *Præfectus Prætorii* Regni, qui hodie dicitur *Prevoist de l'Hostel du Roy*. *Cubiculariorum* non unum genus, honestius tamen

Præfectus
Prætorius.
Cubiculari-
us.